

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้บรรจุกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นกลุ่มประสบการณ์หนึ่งในหลักสูตร ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์ โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จังจนเป็นนิสัย วิชาที่จัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยของผู้เรียนได้แก่ จริยศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ พลศึกษา และกิจกรรมสร้างเสริมนิสัย (กระทรวงศึกษาธิการ 2525:122)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะ เป็นสถาบันหลักในการวางนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติ ได้เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชา ศิลปศึกษา และวางแผนพัฒนาวิชานี้ให้ เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน อันจะทำให้เด็กไทยเป็นผู้มีลักษณะ นิสัยที่ดีงามและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ จึงได้วางรากฐานของวิชาศิลปศึกษาไว้ อย่างเด่นชัด ซึ่งปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนในหลักสูตรระดับต่าง ๆ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2529:42)

ศิลปศึกษาจึงเป็นการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อส่งเสริม ให้เด็กทุกเพศทุกวัยทุกระดับความสามารถ ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างเสรีทาง ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ตามความสนใจและความถนัดตามธรรมชาติของ เด็กแต่ละคน กิจกรรมศิลปะประกอบด้วย การวาดภาพระบายสี การปั้นแกะสลัก และการฟ้อนรำ (เลิศ อานันท์นะ 2523:211) ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนา ส่งเสริมสติปัญญาของผู้เรียนได้จากการปฏิบัติงาน ผู้เรียนจะมีประสบการณ์ตรง ด้วยตนเองในการสำรวจค้นคว้า ทดลองสร้างสรรค์ แก้ปัญหาทั้งงานและวัสดุ

นานาชนิด ซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวางและแตกต่างจากกิจกรรมการเรียนทางด้าน
 อื่นๆ การเรียนและประสบการณ์ของผู้เรียนจึงมีชีวิตจิตใจและมีความหมายมากขึ้น
 เพราะมีโอกาสฝึกหัดค้นคว้าตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของ
 ตนเองทางด้านสังคม ศิลปะ เป็นสื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้ง
 ในบ้าน โรงเรียน และชุมชน ซึ่งย่อมนำไปสู่การเพิ่มประสบการณ์ ฝึกนิสัยและ
 ทักษะในด้านสังคม รวมทั้งทัศนคติอันดีต่อการมีชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย
 นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สนองความต้องการที่จะได้มีผู้ยอมรับเห็นความ
 สำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะด้วยการทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกัน ส่วนทาง-
 ด้านอารมณ์ นับว่าเป็นพัฒนาการที่สำคัญที่ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ จากการ
 ส่งเสริมทางด้านศิลปะ เพราะกิจกรรมศิลปะจะช่วยสนองความต้องการที่จะแสดง-
 ออกและสร้างสรรค์ เมื่อผู้เรียนเกิดความสำเร็จ ก็จะมีคามพึงพอใจมีอารมณ์
 แจ่มใสเบิกบาน (Irving Kaufman 1966:33) ดังนั้นการที่เด็กได้ปฏิบัติงาน
 ศิลปะจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านสุนทรียภาพ การรับรู้ สติปัญญา อารมณ์
 สังคม การสร้างสรรค์ และเทคนิคการทำงาน (Viktor Lowenfeld 1957:
 49) โดยเฉพาะเด็กที่มีช่วงอายุ 7-10 ปี ซึ่งอยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นช่วงที่มี
 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการเต็มที่ การแสดงออกใด ๆ จึงเต็มไปด้วย
 พลังสร้างสรรค์ที่ควรได้รับการส่งเสริม (เลิศ อำนันทนะ 2523: 232) ซึ่งเด็ก
 ต้องการโอกาสที่จะแสดงออกในความคิดริเริ่ม และความคิดอย่างคล่องแคล่ว จึง
 ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ทักษะและความสามารถในการสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ และ
 ความต้องการได้รับการกำลังใจสนับสนุน (Ligon อ้างถึงในอารี รังสินันท์ 2527:
 53-54) โดยเฉพาะเด็กในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่ง อารี รังสินันท์ และคณะ
 ได้ทำการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาล จนถึงประถมศึกษา
 ปีที่ 4 เพื่อสำรวจและเปรียบเทียบความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความ-
 คิดตกแต่ง โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้วยรูปภาพของทอแรนซ์แบบ A.
 (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) ใช้กลุ่ม
 ตัวอย่างทุกภาคทั่วประเทศไทย จำนวน 3,123 คน และการวิจัยพบว่า กลุ่มนัก
 เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดคล่องแคล่ว ความริเริ่ม ความคิดตกแต่ง
 สูงสุด (อารี รังสินันท์ 2527: 57)

การวาดภาพระบายสีจึงเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปะวัตถุของชาติ รวมทั้งพยายามปลูกฝังให้เด็กแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ตั้งแต่เยาว์วัยและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมให้แก่เด็กโดยตรงซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งที่มีคุณค่าแก่ตัวเด็กและชีวิตในสังคม (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526:17)

การจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาสำหรับเด็ก จึงขึ้นอยู่กับการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามลักษณะ เฉพาะตัว การสร้างเสริมประสบการณ์ที่กว้างขวาง การกระตุ้นบุคลิกภาพด้วยกลวิธีต่าง ๆ รวมทั้งการโยนโยนความคิดไปสู่ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงามอีกด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526:40)

แต่อย่างไรก็ตามบทบาทหน้าที่การเรียนการสอนศิลปะศึกษาในโรงเรียนจะก้าวหน้าไปเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น หลักสูตร ผู้เรียน กระบวนการเรียน งบประมาณ ปัจจัยที่มองข้ามกันไม่ได้เลยคือ ครูสอนศิลปะศึกษา ซึ่งมีคุณวุฒิทางศิลปะโดยตรง เป็นผู้ที่มองเห็นคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาวิชา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาศิลปะศึกษาให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการ และกระบวนการเรียนการสอนอันจะทาให้เด็กไทยเป็นผู้มีลักษณะนิสัยที่ดีงาม มีความจริงใจที่ได้แสดงรูปแบบออกมาอย่างเปิดเผยด้วยความภาคภูมิใจ ต่อตนเอง และผู้อื่น (มณฑา ไร่ทิม 2531:27)

ปัจจุบันการเรียนการสอนศิลปะศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างกว้างขวาง เพื่อสนองความต้องการของเด็กตามวัย ตามอารมณ์ และสติปัญญาของเด็กแต่ละคน (วิโรจน์ ชาทอง 2517:5) ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทย ส่วนมากมักจะไม่สามารถดำเนินการสอนให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เนื่องจากสาเหตุที่ขาดแคลนอุปกรณ์ต่าง ๆ ไปจนถึงเทคโนโลยีอันทันสมัย รวมทั้งปัญหาการขาดแคลนครูศิลปะที่สามารถเข้าใจถึงจิตใจของเด็ก ความล้มเหลวของศิลปะศึกษาในโรงเรียนต่างๆ ไป ได้แก่ การใช้วิธีสอนแบบเก่า ๆ และทัศนคติดั้งเดิมที่พยายาม

เน้นถึงความสำเร็จของผลงานศิลปะ โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กแต่ละวัย (เลิศ อานันทนงะ 2523:7) ปัญหาที่สำคัญรองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานการศึกษาด้านศิลปะโดยตรง ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะและประสบการณ์ทางด้านศิลปะ ไม่ศึกษาหลักสูตรและแผนการสอนและขาดความกระตือรือร้น (ประเสริฐ ศรีรัตนา 2529:1) ครูศิลปะบางโรงเรียนขาดความเข้าใจในจุดประสงค์ของหลักสูตรและปรัชญาของศิลปะเด็กเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้กระบวนการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ดำเนินไปในลักษณะสวนทางกับหลักสูตรและแผนการสอน (เลิศ อานันทนงะ 2523 : 64) โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดสถานที่เรียนศิลปะโดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องสอนในห้องเรียน ทำให้มีปัญหามาก เช่น เรื่องการพิมพ์ภาพ การปั้นแกะสลัก จะทำให้ห้องเรียนเลอะเทอะสกปรก และกินเวลาของวิชาอื่น ทำให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง รวมไปถึงผู้บริหารไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญสนับสนุนอย่างจริงจัง และจริงจังในด้านงบประมาณสำหรับการซื้อวัสดุ และสื่อการเรียนการสอน (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2529:122)

การกระจายทรัพยากรทางการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เยาวชนแต่ละภูมิภาคมีโอกาสทางการศึกษาในปริมาณที่ไม่เสมอภาคกัน เช่น ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ซึ่งมีเขตการศึกษา 9 เขตการศึกษา 10 และเขตการศึกษา 11 ยังมีอัตราค่าจ้างครูและอุปกรณ์การสอนน้อยหรือต่ำทั้ง ๆ ที่เป็นเขตจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาอย่างรีบด่วนกว่าภูมิภาคอื่น ๆ งบประมาณในการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน เช่น การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ การอบรมเพิ่มคุณภาพของบุคลากรทางการศึกษาน้อยมาก วัสดุครูโดยเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นสูง หรือ ต่ำกว่าอนุปริญญา อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูสูง จึงทำให้การพัฒนาประสิทธิภาพทางการจัดการศึกษาไม่สัมฤทธิ์ผล เพราะครูยังทำงานหนัก จึงส่งผลต่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพต่ำลงไป (จุฬพล วิเชียรศิลป์ 2527:1-2) นอกจากนี้ทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราส่วนระหว่างครูต่อชั้นเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวนครูที่มีอยู่จึงไม่พอกับจำนวนชั้นเรียนที่มี โรงเรียนประถมศึกษาคือโรงเรียนที่มีอัตราค่าจ้างครูน้อยกว่าภาคอื่น ๆ จึงมีผลทำให้อัตราเลื่อนชั้นของนักเรียนต่ำ และค่าเฉลี่ยของความ

สามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ ภาษาไทย ของนักเรียนต่ำลงด้วย (บุญเรียง ขจรศิลป์ 2523:106-107) จึงอาจส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน วิชาอื่นที่ต่ำลงด้วย โดยเฉพาะวิชาศิลปศึกษา ซึ่งเป็นวิชาสามัญที่มีลักษณะกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นการแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการเป็น วิชาที่เป็นพื้นฐานและส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ โดยครูจัดประสบการณ์ ด้านการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับบุคลิกภาวะของเด็ก จากปัญหาดังกล่าว จึงมีผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่ได้รับการสนับสนุนและ ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความ สนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะในด้านการวาด- ภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนัก- งานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 เพื่อเป็นข้อมูล พื้นฐาน ที่จะนำไปพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี ของนัก- เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 ตามหลักเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทาง ศิลปะ เด็กของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลัง ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2531 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 คือจังหวัด กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ขุขันธ์ อุบลราชธานี มุกดาหาร และ นครพนม

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีตามขั้นพัฒนาการทางศิลปะ เด็กของ วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ในด้านต่อไปนี้

2.1 การวาดภาพคน (Human Figure)

2.2 การใช้พื้นที่ว่าง (Space)

2.3 การใช้สี (Color)

2.4 การออกแบบ (Design)

คำจำกัดความในการวิจัย

การแสดงออกทางศิลปะ หมายถึง กระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ ซึ่งจะแสดงความรู้สึกรักนึกคิดทางด้านสติปัญญาและความรู้สึกทางด้านจิตใจถ่ายทอดออกมาผ่านการกระทำ

การวาดภาพระบายสี หมายถึง การแสดงออกทางศิลปะ โดยการใช้อุปกรณ์ เช่น ดินสอ สีเทียน พู่กันกับสี ฯลฯ ชีตเขียนลงบนกระดาษหรือวัสดุอื่น ๆ

เกณฑ์พิจารณาขั้นพัฒนาการทางการวาดภาพระบายสี หมายถึง เกณฑ์พิจารณาขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็กของ วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ โดยพิจารณาจากการวาดภาพคน การใช้พื้นที่ว่าง การใช้สี และ การออกแบบ

การวาดภาพคน หมายถึง การวาดภาพโดยใช้เส้นต่าง ๆ ประกอบกันเป็นภาพคน

การใช้พื้นที่ว่าง หมายถึง ความเหมาะสมในการจัดภาพบนพื้นที่ว่างที่กำหนดให้

การใช้สี หมายถึง การใช้สีเพื่อระบายภาพให้เหมือนจริง หรือตามใจชอบ

การออกแบบ หมายถึง การใช้ความคิดในการสร้างสรรค์ ประดับแต่งองค์ประกอบของศิลปะ เช่น เส้น สี แสง เงา ลักษณะพื้นผิว ขนาด รูปร่าง เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่ ตามความต้องการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาค้นคว้ารวบรวมความรู้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสดง
 ออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีจากเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ วารสาร ตำรา
 และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะ เด็กของ
 วิตเตอร์ โอลเวนเฟลด์ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการแสดงออกทางศิลปะ โดย
 การวาดภาพระบายสีของกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชายและ
นักเรียนหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา
 2531 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ เขตการศึกษา 10 ซึ่งมี จังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด
ยโสธร อุบลราชธานี มุกดาหาร และนครพนม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบวิธีสุ่ม
 หลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาชั้นพัฒนาการทางศิลปะ เด็กของ วิตเตอร์ โอลเวนเฟลด์
 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ และเกณฑ์ในการพิจารณาการแสดงออก
 ทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ศึกษาแบบทดสอบและวิธีสร้างแบบทดสอบทางศิลปะจาก
 เอกสารสิ่งตีพิมพ์ และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.3 สร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยปรับปรุง
 จากแบบทดสอบวัดการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของ รัตติรัตน์
 อัคระนังค์ (2530:106-133) ซึ่งใช้ศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาด
 ภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดระยอง เป็นแบบทดสอบ
 ที่สร้างขึ้นจากหลักเกณฑ์ชั้นพัฒนาการทางศิลปะ เด็กของ วิตเตอร์ โอลเวนเฟลด์

แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.19 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

3.3.1 แบบทดสอบ เป็นคำสั่งให้นักเรียนวาดภาพตามลักษณะที่ต้องการศึกษาแต่ละด้านคือ

3.3.1:1 แบบทดสอบการวาดภาพคน เป็นคำสั่งให้นักเรียนวาดภาพคนเต็มตัว ซึ่งจะวาดภาพคนผู้ชายหรือผู้หญิงก็ได้โดยให้วาดลงในกระดาษ ที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ให้พร้อม ด้วยสีเทียน 1 ชุด ใช้เวลา 25 นาที

3.3.1.2 แบบทดสอบการใช้พื้นที่ว่าง การใช้สีและการออกแบบ เป็นคำสั่งให้นักเรียนวาดภาพตามหัวข้อเรื่องที่กำหนดให้ คือ "ครอบครัวของฉัน" โดยเรื่องราวในภาพจะต้องประกอบด้วย คน บ้าน ต้นไม้ และสิ่งอื่น ๆ ที่นักเรียนต้องการวาดโดยให้นักเรียนวาดภาพลงในกระดาษขนาด 16x11 นิ้ว พร้อมระบายสีให้สวยงาม ซึ่งผู้วิจัยจัดเตรียมให้ใช้เวลา 35 นาที

3.3.2 แบบประเมินค่า เป็นแบบประเมินค่าของแบบทดสอบในแต่ละด้าน คือ ด้านการวาดภาพคน การใช้พื้นที่ว่าง การใช้สี และการออกแบบ โดยแบบประเมินค่าจะมีรายละเอียดในการวาดภาพด้านต่าง ๆ ตามขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ชั้นที่ 4 คือ ชั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริงของวิคเตอร์ วอลเวนเฟลด์ ถ้าภาพวาดของเด็กในแบบทดสอบแต่ละด้านปรากฏลักษณะต่าง ๆ ตรงตามเกณฑ์ของแบบประเมินค่าแต่ละข้อจะได้คะแนน 1 คะแนน หากภาพวาดของเด็กในแต่ละด้านไม่ปรากฏลักษณะต่าง ๆ ตรงตามเกณฑ์ของแบบประเมินค่าแต่ละข้อจะได้คะแนน 0 คะแนน

3.4 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาจำนวน 4 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความเที่ยงตรง (Validity) ตามโครงสร้าง

3.5 นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 ที่ไม่ใช่มูลนิธิตัวอย่างจำนวน 25 คน เพื่อหาความเหมาะสมเกี่ยวกับเวลาในการทดสอบ

3.6 นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้ไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.7 นำเครื่องมือไปทดสอบครั้งที่สองกับนักเรียนกลุ่มเดิมเพื่อหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ โดยวิธีคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) จากสูตร KR-20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528:168)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยการนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างในชั้นเรียนตามวันเวลาที่เรียนปกติ เพื่อให้นักเรียนแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอธิบายวิธีทำและหัวข้อเรื่องที่จะวาดให้นักเรียนเข้าใจ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและความสนใจของนักเรียน โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสี ในด้านการวาดภาพคน การใช้พื้นที่ว่าง การใช้สี และการออกแบบ โดยนักวิชาการทางศิลปศึกษา และครูศิลปศึกษา ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะเด็ก โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

6. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปความเรียง และตารางประกอบคำอธิบาย

7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงลักษณะการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 ตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะ เด็กของวิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ว่าเป็นอย่างไร

2. เพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อครูผู้สอนศิลปศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนการวาดภาพระบายสีต่อไป

3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนที่ต่อเนื่องต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย